

Olje- og energidepartementet, OED
Postboks 8148 Dep.
0033 Oslo

Sendt pr epost til postmottak@oed.dep.no

Deres ref.:
19/133

Vår ref.:

Dato:
30.06.2020

Høring – Endringer i energiloven om funksjonelt skille for nettforetak

Alta Kraftlag SA driver nettvirksomhet, kraftproduksjon, fibernett og noe entreprenørvirksomhet, selskapet er organisert som et samvirkeforetak. Nettvirksomheten omfatter ca. 10.300 unike nettkunder, med nærmere 14.000 målepunkter. Nedenfor følger vår høringsuttalelse til endringer i energiloven om funksjonelt skille for nettforetak.

Departementet foreslår endringer i kravet til det funksjonelle skillet for nettforetak, ved at kravet skal gjelde for nettforetak, som har flere enn 10 000 kunder, og ikke for de nettselskapene som har færre enn 10 000 kunder. Endringen foreslås gjeldende fra 1.1 2021.

Alta Kraftlags innstilling

Kravet om funksjonelt skille er unødvendig, fordyrende og byråkratiserende. Alta Kraftlag ber om at en legger seg på en grense på 100 000 kunder, som i EU. Alternativt bør en legge seg på 30 000 kunder, som gjenspeiler Stortingets anmodningsvedtak i 2018, og som ble grundig behandlet politisk.

Alta Kraftlag støtter den foreslåtte opphevelsen av energilovens § 4-1 annet ledd nr. 10.

For øvrig viser vi til høringsuttalelsene fra Distriktsenergi og Samfunnsbedriftene.

Kravet om funksjonelt skille

Kravet er formelt begrunnet i et ønske om økt nøytralitet. Dersom dette virkelig er hovedbegrunnelsen, er det vanskelig å se nytteverdien i forslaget – for noen. Det er kommet en rekke nye regler som skal sikre selskapenes nøytralitet, det funksjonelle skillet vil derfor ikke kunne medføre økt nøytralitet. Brudd på nøytralitetsplikten er heller ikke påvist som noe problem.

Vår klare oppfatning er at det funksjonelle skillet er unødvendig, fordyrende og sterkt byråkratiserende, dette uavhengig av hvor man setter grensen for om skillet skal gjelde på 10.000 kunder eller høyere.

Vi oppfatter at den egentlige begrunnelsen for innføringen av skillet er et politisk ønske om færre nettselskaper, noe som for så vidt er uttalt av både representanter fra NVE og en del sentrale politikere. Et politisk mål om færre nettselskaper er selvsagt legitimt, men det bør kunne oppnås med andre midler enn gjennom politisk skadeverk, som faktisk er den eneste gjenværende funksjonen dette skillet fyller.

Se nærmere om nettselskapenes høringsuttalelser til RME under.

Kravet til det funksjonelle skillet er en større byrde jo mindre selskapet er

Kravet til det funksjonelle skillet, med de ulemper dette innebærer, er en større byrde jo mindre selskapene er. For de største selskapene er ulempene små, for de mindre selskapene er kravet mer ødeleggende. Fordelene i ett mindre selskap med klare og enkle beslutningsprosesser og lite byråkrati spises opp av fordyrende byråkrati, og interne skiller som hemmer samarbeid. Dette byråkratiet har ingen fordeler som oppveier ulempene. Man vil ikke oppnå en større grad av nøytralitet, med disse reglene, enn det som allerede oppnås gjennom en rekke andre forskrifter og regler. Siden forslaget om funksjonelt skille ble lansert av «Reitenutvalget» i 2014 er listen over endringer lang og vi nevner her følgende:

- Krav til selskapsmessig skille.
- Krav til deling av kundedatabaser mellom nett og kraft.
- Etableringen av Elhuben.
- Nye forskrifter til konserninterne kjøp.
- Energilovforskriften; Nye forskrifter for bruk av overskuddskapasitet for nettselskapet.
- Energilovforskriften; Ny presisering av plikten til nøytral og ikke-diskriminerende opptreden.
- Energilovforskriften; Nye vilkår for samarbeid om felles driftssentral mellom nettselskap og foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet.
- Energilovforskriften; Salg av fiberkapasitet engros. Nettselskap skal ikke bygge opp egen fiberkapasitet med formål om å selge eller leie denne ut. Salg av fiberkapasitet skal skje på like og ikke-diskriminerende vilkår.
- Energilovforskriften; Ny bestemmelse om markedsføring av nettselskap. For å sikre at nettselskap opptrer nøytralt i forbindelse med markedsføring og kommunikasjon foreslår NVE en bestemmelse som regulerer dette. Hensikten bak endringen er å redusere forvirringen som oppstår hos sluttbruker når nettselskapet har samme navn som andre foretak i konsernet, og kraftleverandører generelt.
- Innstramminger (som fremmer nøytralitet) i DEA modellen som måler effektiviteten i nettselskapene.
- Innføring av hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr for brudd på noen av de nye bestemmelsene.
- Innstramming av insentiver til kostnadseffektivitet for nettselskaper. Det er bestemt at reguleringsmodellen strammes inn i 2023 (økt vektning av kostnadsnormene) som vil gjøre det vanskelig å ikke drifte nettselskapet kostnadseffektivt.
- Regnskapsmessig skille er på plass, som gir økt transparens.
- Myndighetene bruker ressurser på tilsyn for å sikre at kostnader er ført riktig

Høringsinnspill til NVE/RME om «ledelsesskillet» i forslag til forskrift om nettregulering og energimarkedet (NEM)

Vårt høringsinnspill til OED i de foregående avsnittene går på «innslagspunktet» for det funksjonelle skillet, hvor OEDs forslag er på 10 000 kunder som slikt innslagspunkt.

De mellomstore og små nettselskapene har gjennom flere år, både enkeltvis og gjennom organisasjonene Distriktsenergi, KS Bedrift (nå Samfunnsbedriftene), LVK og Kraftfylka,

forsøkt å nå fram med saklig informasjon konsekvensene ved det funksjonelle skillet/ledelsesskillet.

Det har gjennomgående vært slik at flere av de store selskapene har hevdet at dette skillet har mange fordeler, mens de mindre selskapene har hevdet det motsatte.

I høringsinnspillene til Forskrift om nettregulering og energimarkedet (NEM) som nå ligger til behandling i OED (utdrag under), får man endelig et innblikk i hvordan dette «ledelsesskillet» egentlig oppfattes av de store selskapene i bransjen.

De er gjennomgående svært kritiske til de faktiske konsekvensene av dette inngrepet i bedriftenes eierrettigheter. Nedenfor har vi klippet fra høringen side 38 – 46. Over 8 sider kan vi lese til dels sterke karakteristikker av RMEs forslag til forskrifter. Det er etter denne lesningen helt tydelig for enhver, at dette skillet innebærer store og urimelig inngrep i bedriftenes styring av egne datterselskaper og sentrale deler av virksomhetene. I tillegg stilles det spørsmål om myndighetenes juridiske kompetanse til å gjennomføre slike reguleringer.

Det mest oppsiktsvekkende er imidlertid ikke de store selskaperes sterke karakteristikker, det som fremføres av argumenter burde være åpenbart for de fleste. De som påkaller oppmerksomhet er RMEs svar, hvor reguleringsmyndigheten sier seg uenig med de vel 40 tydelige svarene. Til alt overmål finner REM sitt sannhetsvitne i uttalelsen fra NELFO, en organisasjon der medlemmene vil ha klare økonomiske fordeler av at elverkene svekkes. Denne formen for saksbehandling vitner om en manglende forståelse, kombinert med en grad av arroganse som er skadelig for bransjen, og til slutt for NVE/RME selv. RME påpeker (se klipp under i kursiv) at nettselskapene må ha den nødvendige tilliten fra eksterne aktører.

Selv om de fleste nettselskapene faktisk opptrer nøytralt i de fleste tilfeller, så vil det fortsatt være et spørsmål om de har den nødvendige tilliten blant eksterne aktører.

Det er betimelig å stille spørsmål om ikke NVE/RME har forstått at de som reguleringsmyndighet må ha tillit fra den bransjen de skal regulere. Vi håper OED går grundig gjennom alle uttalelsene som kommer inn i denne høringsrunden, og oppfordrer videre OED til å merke seg NVE/RMEs saksbehandling i arbeidet med NEM. Slik fremferd bør påtales og justeres fra OEDs side.

Det er innlysende at inngrepene som følger av ledelsesskillet har større skadevirkning, jo mindre selskapene er. Det vil derfor avhjelpe selskapene, og derigjennom kundene i hele landet, at innslagspunktet for det funksjonelle skillet settes så høyt som mulig. Vi foreslår derfor at grensen sette på minimum 30 000 kunder, ideelt sett samme som i EU hvor grensen er 100 000 kunder.

Med hilsen
for Alta Kraftlag SA

Per Erik Ramstad
Adm. direktør

Klipp fra «Høringsinnspill til «ledelsesskillet» i forskrift om netregulering og energimarkedet (NEM)» fra NVE/RME februar 202

3.4 Ledelsen i nettselskap

3.4.1 Opprinnelig forslag

Ny § 4-13 i energilovforskriften skal lyde:

§ 4-13. Ledende stilling i nettselskap

Personer med ledende stilling i et nettselskap kan ikke ha en ledende stilling i morselskap eller kontrollerende eier.

Hvis morselskapet eller en kontrollerende eier kun forestår overordnet eierstyring og administrative fellestjenester innenfor det integrerte foretaket, kan styremedlem i morselskap eller kontrollerende eier også være styremedlem i nettselskapet. Styret i nettselskap skal ha et flertall av medlemmer som ikke deltar i ledelsen i morselskap eller kontrollerende eier.

Med ledende stilling menes styreleder, styremedlem, daglig leder og andre ansatte med reell beslutningsmyndighet. Denne bestemmelsen gjelder for integrerte foretak som er omfattet av energiloven § 4-7.

3.4.2 Høringsinnspill

Agder Energi AS mener at forslaget legger for sterke restriksjoner på en eiers rett til å forvalte sine interesser og økonomiske verdier i nettvirksomheten.

Alta Kraftlag SA uttaler at retningslinjene for personer i ledelsen i høringsdokumentet vil vesentlig redusere eiers innflytelse på nettselskapet, eier er her avskåret fra normalt og rasjonelt bruk av konsernets nøkkelpersoner. For mindre selskaper, med begrensede ressurser, vil antallet ledere og andre ansatte med egnet kompetanse til å bekle styreverv være begrenset. I mindre sentrale strøk av landet, vil det i geografisk nærhet være få personer med kompetanse egnet til å bekle et flertall av styreplassene i nettselskapet. Nettselskaper er som kjent underlagt både spesielle og kompliserte regelverk, som det tar tid å få grundig oversikt over. I tillegg til svært sterke eierbegrensninger, som ikke følges opp av verken logisk argumentasjon eller sammenlignbar industriell tenkning i andre bransjer, er de foreslåtte reglene ikke definitive. En formulering som «andre personer i ledelsen med reell beslutningsmyndighet» vil være gjenstand for tolkning på et nivå så åpent at det i praksis vil være opp til den enkelte ansatte hos NVE å avgjøre hva som er innenfor regelverket. Det er meget bekymringsfullt at en så samfunnsviktig bransje som energiforsyningen, skal reguleres etter slik «synsing og mening».

AS Eidefoss støtter Energi Norges høringsforslag der de går imot forslag til styresammensetning på nett. I tillegg har de innsigelser mot krav til egen daglig ledelse på nett ved funksjonelt skille. For *Eidefoss Nett AS* vil det være ineffektivt og fordyrende å måtte ansette en egen daglig leder. Hvis de blir pålagt dette, er kanskje behovet 20-30 % stilling, og slike daglige ledere finnes ikke. Da er 100 % eneste løsningen til en kostnad på 1,5 mill. kr. og mye kapasitet som man ikke har bruk for. Sammen med kostnader for et eget styre i nett, er kostnadsøkningen fort opp mot 2 mill. kr. Et annet stort praktisk problem i forskriftsforslaget, er at konsernsjefen bortimot nektes å ha reell styringsrett for nett. Det er faktisk uholdbart og ansvarslost i en slik stilling å sitte med et stort ansvar for et datterselskap uten å kunne utøve dette ansvaret i praksis. Det stilles også spørsmål ved om dette er greit i forhold til aksjeloven. Konsernsjef og ledelsen på nett vil sitte i samme hus og kan vanskelig unngå daglig dialog. Ved streng tolkning av forskriftsforslaget, vil slik dialog bli forbudt. *Eidefoss* håper derfor at NVE revurderer dette kravet, i alle fall for selskaper under 100 000 nettkunder.

Haugaland Kraft AS er negative til NVEs forslag om at personer med ledende stilling i morselskapet ikke skal kunne ha en ledende stilling i nettselskapet, selv om morselskapet kun driver eierstyring, administrasjon og fellesfunksjoner. De mener at forslaget er industrielt feil fordi det vil være uheldig for den strukturelle utviklingen i nettbransjen og gi svekkede insentiver til effektiv drift.

Eidsiva Energi AS har spilt inn følgende hovedpunkter: Kravet til nøytralitet for nettvirksomheten er ivaretatt tilstrekkelig gjennom selskapsmessig og funksjonelt skille slik det følger av endringene i energiloven som trer i kraft 1. januar 2021. Kravet til selskapsmessig skille for alle nettselskaper gir tilstrekkelige kontrollmuligheter for å hindre krysssubsidiering. Det er industrielt og forretningsmessig feil å frata eier mulighet til aktiv eierskapsutøvelse via styret i nettselskapet. Forslaget vil ikke bidra til kostnadseffektivitet og lavest mulig nettariffer. *Eidsiva Energi AS* viser videre til at både i et industrielt, forretningsmessig, kunde og ikke minst samfunnsøkonomisk perspektiv er kostnadseffektivitet og nettleieutvikling viktig. Dette ivaretas best gjennom et aktivt industrielt eierskap. Dette hensynet må veie tyngre enn ytterligere vektlegging av hensyn til nøytralitet og risiko for krysssubsidiering.

Energi Norge støtter ikke NVEs forslag om at kun styremedlem i morselskapet som forestår overordnet eierstyring og administrative fellestjenester kan være styremedlem i nettdatter. Forslaget vil frata eier mulighet til aktiv eierskapsutøvelse gjennom strategisk og industriell utvikling av nettselskapet. Det vises spesielt til eiers mulighet til å være pådriver for:

- effektiv drift og kostnadsstyring ved overgang til lavutslippssamfunnet
- at næringen tar kunden på alvor slik at kostnadseffektiv utvikling av energisystemet gir lavest mulig nettleie
- finansiell styring og kompetanseutvikling
- strukturutvikling og strategisk posisjonering og utvikling av nettselskapet

Energi Norge mener avveiningen mellom forsvarlig eierstyring og krav til at nettselskapet opptrer nøytralt kan ivaretas på en bedre måte, og viser spesielt til program for overvåkning av nøytralitet.

Glitre Energi AS stiller seg bak *Energi Norges* høringsinnspill og kommer med følgende utfyllende kommentar. *Glitre Energi* synes det er vanskelig å forstå begrunnelsen for forbudet mot at personer i styret eller ledelsen i nettselskap som er del av et konsern, ikke skal kunne delta i «konsernledelsen». Dersom dette innebærer å sette krav om at «ledelsen» i nettselskapet ikke skal kunne delta i et koordinerende organ for styring og utvikling av fellesfunksjoner og andre felles anliggender i et konsern, mener *Glitre Energi* at dette hverken er nødvendig eller formålstjenlig. *Glitre Energi* foreslår derfor at regulator istedenfor å forby deltagelse i «konsernledelsen» setter krav til en selskapsspesifikk dokumentert eier- og virksomhetsstyring som sikrer at nøytralitetskravene ikke skal brytes verken av eier, styret eller ledelsen i norske nettselskap.

Eierstyring som det er viktig å videreføre etter innføring av selskapsmessig og funksjonelt skille;

1. Kontantstrøm til investeringer og utbytte og finansiering av denne (utover kontantstrøm fra driften)
2. Allokering av investeringer og optimalisering ift lønnsomhet og finansieringsevne (vektlegging av tradisjonelle versus innovative tiltak for å møte fremtiden)
3. Utviklingen av kraftmarkedet med sol, batterier, nye fleksibilitetsmarkeder, utvikling av fleksibilitet hos forbrukerne, smarte ladeløsninger for transport mv, tilsier at eier bør være involvert i styring av forretningsutviklingsaktiviteter. Vi tenker at grensesnittet for hva som skal være monopol og hva som ikke skal være monopol løpende må vurderes og utfordres på en transparent og nøytral måte for å unngå ineffektivitet
4. Strukturrasjonalisering og -effektivisering (som myndighetene er opptatt å realisere) krever generelt alltid sterkt eierinvolvement og for energibransjen spesielt der energikonsern (eier) ofte sitter på andre aktiviteter som er viktige strategiske brikker for å få til sammenslåinger, er det avgjørende viktig for eier å sitte tett på styringen av slike prosesser (som er et styreansvar).

Siden personer med ledende stilling i morselskap ikke kan sitte i styret til nettselskapet og man i praksis vil ha behov for fora der morselskap kan diskutere overordnet eierstyring med nettselskapet vil det oppstå parallelle styringsstrukturer. Dette er uheldig, og vil gi nettselskapet en komplisert og ineffektiv styringsmodell.

Mørenett AS støtter NVE sitt forslag om ledende stillinger i nettselskap, og viser til at erfaring fra deres egen organisering tilsier at behovet for eierstyring håndteres godt innenfor et slikt forslag.

Nelfo stiller seg positive til skjerpede bestemmelser vedrørende funksjonelt skille, der NVE foreslår en innstramning i muligheten for at samme person har en ledende stilling i både nettselskap og morselskap. **Nelfo** er enige i NVEs oppfatning om at slike dobbeltroller kan svekke tilliten til nettforetakets nøytralitet. NVE foreslår likevel å åpne for at styremedlemmer i nettforetak skal kunne være styremedlem i morselskap. NVE begrunner dette unntaket med at et styremedlem ikke har en så stor innflytelse alene at det medfører noen særlig risiko for at morselskapet gir instruks til nettselskapet i strid med energiloven. **Nelfo** er ikke enig i denne vurderingen. Felles styremedlemmer i morselskap og nettselskap vil etter deres mening skape risiko for konkurransehemmende beslutninger i nettselskapets styre. De kan heller ikke se vesentlige fordeler ved å tillate felles styremedlemmer, og de anbefaler derfor at det ikke skal være tillatt.

NTE Energi AS uttaler at det i høringsdokumentet fra NVE foreslås en betydelig innstramning i muligheten til at samme person har såkalt ledende stilling i både nettselskap og morselskap. **NTE** støtter ikke NVE sine vurderinger knyttet til denne problemstillingen i høringsdokumentet og heller ikke forslaget til ny § 4-13 Ledende stilling i nettselskap. **NTE** mener videre at krav til nøytralitet for nettselskapene er viktig og at dette er godt ivare tatt gjennom funksjonelt- og selskapsmessig skille, slik det følger av endringene i energiloven som trer i kraft 1. januar 2021. **NTE** ser ikke et behov for en strengere regulering på dette området enn det som fremgår gjennom de vedtatte endringene av energiloven. Kravet om selskapsmessig skille gjelder da for alle og det er forventet at det funksjonelle skillet vil gjelde for alle nettselskaper med mer enn 10 000 kunder. **NTE** mener også at endringsforslaget kan svekke muligheten for strategisk utvikling av nettselskapene og at forslaget derfor er industrielt feil. **NTE** mener at det å frata eier muligheten til eierskapsutøvelse gjennom styrerepresentasjon i nettselskapet vil svekke eiers overordnede styring av utviklingen av nettvirksomheten og rolle som pådriver for eksempelvis kostnadsstyring, avkastning på investert kapital, strukturutvikling og strategisk posisjonering i en bransje i endring. På den bakgrunn foreslår **NTE** at ansatte med reell beslutningsmyndighet i morselskapet fortsatt skal ha adgang til å sitte som styremedlemmer i nettselskapets styre. De mener dessuten at det, ved behov, kan iverksettes andre tiltak for å sikre nødvendig tillit til nøytralitet, eksempelvis styrket internkontroll, dokumentasjon, rapportering og tilsyn.

Bodo Energi AS mener NVE går for langt i at ingen i morselskapet skal ha mulighet til å sitte i styret i nettselskapet, selv om morselskapet ikke driver noen form for kommersiell virksomhet. De uttrykker et sterkt ønske om å drive en sterk og aktiv eierstyring av **Nordlandsnett AS**, til det beste for kundene.

Ringerikskraft Nett AS mener at konsekvensene av forslaget for den løpende styring og samhandling mellom morselskap og nettselskap innenfor kraftkonsern er uakseptable. Forskriftsforslaget vil åpne for uklarheter og følgelig utfordringer i oppfølging av

eierskapet fra morselskapet til nettselskapet. Nettselskapet utgjør ofte en stor del av resultat og balanse i et kraftkonsern og det er følgelig et stort behov for utveksling av løpende informasjon om økonomisk utvikling på kort og lang sikt med resultat og likviditetsrapporter. Videre er det påkrevet med løpende oppdatering av prognoser for resultat og likviditet. Nettvirksomheten har naturlig en volatil kostnadsstruktur i det korte bildet f.eks. pga. KILE som betyr mye for resultatutvikling i nett og følgelig også i neste omgang for morselskapet. Ofte går en stor del av kontantstrømmen i et konsern til investeringer i nettvirksomheten som er finansiert med lån i morselskapet. Innføring av lovmessig begrensning i utveksling av normal kontakt og styringsinformasjon internt i konsernledelsen er meget uheldig. Behovet for tett kommunikasjon mellom morselskap og nettselskapet er grunnleggende for å oppnå en forsvarlig finansiell forvaltning hos begge parter. Slik informasjonsutveksling bør derfor ikke pålegges begrensninger gjennom forskrift. *Ringerikskraft* sier at det er stor sannsynlighet for at konsekvensene av forslaget kan bidra til å forringe forvaltning av viktige ressurser for samfunnet. *Ringerikskraft* advarer derfor mot at dette forslaget vedtas.

Sogn og Fjordane Energi AS viser til høringssvaret fra *Energi Norge*, og fremhever viktigheten av at representanter for morselskapet kan drive overordnet styring av nettselskapets økonomiske rammer. De mener som *Energi Norge* at representanter med reell beslutningsmyndighet i morselskapet bør kunne sitte som styremedlemmer i nettselskapets styre. *Sogn og Fjordane Energi AS* vil særlig framheve de sterke innvendingene fra både *Energi Norge* og *Distriktsenergi* knyttet til ledelsen i nettselskap og mulighet til å utøve eierskap i nettselskap eid av energikonsern. De stiller seg i hovedsak bak bransjeorganisasjonene sine høringsuttalelser.

Troms Kraft AS og *Troms Kraft Nett AS* anbefaler at kravet om at personer med ledende stilling i nettselskapet ikke kan ha ledende stilling i morselskapet modereres noe, ved at man i paragrafens tredje ledd begrenser termen «ledende stilling» til å gjelde styreleder, styremedlemmer og daglig leder. I tillegg mener de det er naturlig at ledende ansatte i eierselskapet skal kunne ha flertall i styret i nettselskapet. De mener at forslaget slik det nå foreligger vil vesentlig redusere eiers innflytelse på nettselskapet. I den grad eier i det hele tatt kan være representert i styret av nettselskapet er det gjennom styremedlem i eierselskap eller ansatte med liten innflytelse. Dette mener de bryter med industriell logikk. Det er velkjent innenfor alle industrier at aktivt eierskap øker sannsynligheten for å oppnå kostnadseffektiv drift. At det for nettselskap skal kunne legges til grunn en motsatt effekt av det aktive eierskap – at man øker muligheten for mer effektiv drift ved å tilsidesette eierne – kan de ikke se at det fins faglig grunnlag for å hevde.

Gudbrandsdal Energi Holding AS mener at forslaget kan gi dårlige insentiv for effektiv og fremtidsrettet drift.

Lofotkraft AS viser til at forskriftsforslaget innskrenker adgangen energiloven § 4-7 gir ledelsen i nettforetaket til å delta i ledelsen av foretak i samme konsern uten annen virksomhet. En praktisk viktig konsekvens av forskriftsforslaget vil være innskrenkningen av en i utgangspunktet lovlig adgang til at ledelsen i nettforetaket helt eller delvis kan utgjøre ledelsen i nettforetakets morselskap når morselskapet ikke driver annen virksomhet. *Lofotkraft* sier at forskriftsforslaget innebærer en tilsidesettelse av den eierstyringen som følger av selskapslovgivningen og etablerte prinsipper for god eierstyring og virksomhetsledelse. Nettforetaket vil typisk forvalte de største verdiene i

konsernet, og morselskapet vil derfor ha et særlig behov for å utøve god eierstyring i relasjon til nettforetaket. Så lenge morselskapet ikke driver annen virksomhet vil nøytralitet og ikke-diskriminering være vel ivaretatt. På denne bakgrunn mener Lofotkraft at ledelsen i morselskapet må kunne delta i ledelsen av nettforetaket og ved slik deltakelse avstå fra å: (1) delta i ledelsen i det eller de foretak i konsernet som driver annen virksomhet, og (2) gi instruks om den daglige driften eller om avgjørelser som kan ha betydning for virksomheten i nettforetaket til foretak i konsernet som driver annen virksomhet. Selskapet sier også at «Det grønne skiftet» og innføring av ny teknologi vil stille nye krav til styring og drift av nettet som følge av endret belastning og funksjonalitet med tilkobling av ny type elektrisitetsproduksjon og nytt forbruksmønster. Krav om selskapsmessig og funksjonelt skille vil innebære at nettforetaket i det alt vesentlige er avskåret fra en offensiv deltakelse i «det grønne skiftet». Lofotkraft ber derfor om en utvidelse av dagens FoU-ordning slik at nettforetakene i økt grad kan initiere og finansiere FoU-prosjekter over inntektsrammen.

Nord-Østerdal Kraftlag mener forslaget til ny § 4-13 er uheldig fra et eierperspektiv fordi det i praksis ikke gir anledning for administrasjonen i morselskapet til å sitte i styret i nettselskapet, og at eier derfor er avskåret fra å kunne forvalte konsernets økonomiske rammer og strategiske føringer. Etter deres syn er dagens praksis hensiktsmessig innrettet med tanke på utøvelse av eierstyring ved at morselskapet kan ha relevante styremedlemmer i nettselskapet dersom morselskapet ikke bedriver annen virksomhet. De mener ulempene med begrensningene foreslått i § 4-13 overgår den antatte gevinsten.

Skagerak Energi mener at NVE går vesentlig lenger enn det som følger av kravene til funksjonelt og selskapsmessig skille ved endringene i Energiloven som trer i kraft fra 1.1.2021. Skagerak Energi finner det spesielt nødvendig å kommentere NVEs forslag i tredje ledd om at personer med ledende stilling i et nettselskap ikke kan ha ledende stilling i morselskap eller kontrollerende eier. NVE definerer blant annet her ledende stilling som «ansatte med reell beslutningsmyndighet». I et forsøk på å være presis fremstår NVE her som upresis. I praksis vil dette kunne omfatte svært mange og gir et inntrykk av at NVE ønsker å sikre seg en vetorett for hvordan selskapene organiseres.

Sognekraft AS sin oppfatning er at kravet til det funksjonelle skillet er unødvendig, fordyrende og byråkratiserende. De ser det som problematisk at administrativ ledelse i konsern ikke kan sitte i styre for nettselskapet. Sognekraft støtter ikke NVE sine vurderinger og mener at krav til nøytralitet er ivaretatt gjennom funksjonelt- og selskapsmessig skille slik det følger av endringene i energiloven som trer i kraft 1.1.2021. Sognekraft mener at det er industrielt feil å frata eier muligheten til aktiv eierskapsutøvelse via styret i nettselskapet.

Hydro Energi AS mener at Olje- og Energidepartementet ved rundskriv eller på annen måte bør klargjøre hva som anses som å «delta i ledelsen» i små selskap med få ansatte. Det bør også klargjøres hvilke begrensninger som skal gjelde for deltakelse fra morselskapets ledelse i nettselskapets styre. En ordning der morselskapet verken vil kunne utøve innflytelse gjennom instruks eller styredeltakelse vil være et betydelig avvik fra selskapsrettens normalordning, og det bør ikke være uklarhet rundt morselskapets stilling her.

Tensio AS mener at NVEs forslag om ny § 4-13 legger unødvendige og skadelige begrensninger på eierskapsutøvelsen og inkluderer en svakt begrunnet utvidelse av regelverkets virkeområde. Det vil etter deres syn være industrielt feil å frata eier muligheten til aktiv eierskapsutøvelse via styret i nettselskapet. For at kraftsystemet skal kunne være konkurransedyktig er det viktig å kunne drive kostnadseffektivt. I en tid med store endringer i kraftsystemet med betydelige utfordringer når det gjelder å bygge og drifte dette, er det viktig at eier har kompetanse til å drive god eierstyring. De foreslår at det åpnes opp for at konserndirektør i mor og eventuelt andre ansatte med reell beslutningsmyndighet i morselskapet kan sitte som styremedlemmer i nettselskapets styre. Dette da det er viktig for eiers styring av utvikling av nettvirksomheten at eier må kunne utføre eierskapsutøvelse via styret i nettselskapet. *Tensio* mener kravet til det funksjonelle skillet er unødvendig, fordyrende og byråkratiserende.

KS Bedrifts mener at kravet om funksjonelt skille for mellomstore nettselskap er unødvendig, fordyrende og byråkratiserende. Generelt mener *KS Bedrift* at NVE på dette området i for stor grad legger opp til en unødvendig detaljregulering. Dette kan illustreres med kravet om at «personer med ledende stilling i nettselskapet bør ikke delta i møter med konsernledelsen for å diskutere annet enn tillatt eierstyring og administrative fellestjenester». De mener at definisjonen av «personer i ledelsen» bør begrenses til styreleder og daglig leder. Dette med referanse til aksjelovens definisjon av daglig leder og denne persons fulle ansvar.

Klepp Energi AS mener at forslaget om å fjerne adgangen til å ha ledende stilling i både morselskap og nettselskap, er et lite egnet virkemiddel. Dersom forslaget blir vedtatt, vil dette med stor grad av sannsynlighet påføre energiselskapene merkostnader i form av ekstra lønn og styregodtgjørelse. Det er vanskelig å se at man oppnår noen større effekt i form av styrket vern mot diskriminerende opptreden og kryssubsidiering mellom foretakene med dette kravet.

Lyse AS er uenig i NVEs forslag til ny § 4-13. *Lyse* støtter, og ser klart viktigheten av at det påhviler nettselskaper og energikonsern en klar, tydelig og etterprøvbart nøytralitetsplikt. De er imidlertid av den oppfatning at kravene til nøytralitet er ivarettet på en god og hensiktsmessig måte slik det følger av energiloven. Det er *Lyse* sin oppfatning at forslaget fra NVE både er styringsmessig og industrielt feil. Som morselskap i et konsern er det helt sentralt at man har anledning til å kunne utnevne det styret man til enhver tid mener er det beste for det relevante datterselskap. Dette er kjernen i eierskapsutøvelsen sett fra morselskapets side. Det må være mulig for eier å drive slik eierstyring uten at man opptrer i strid med kravene til nøytralitet. Forutsetningen er selvsagt at morselskapet kun driver eierstyring og administrative tjenester og ikke annen virksomhet. For *Lyse* vil det være viktig at man gjennom styret kan være en pådriver for effektiv drift og god kostnadsstyring og kontroll. De tror at en aktiv eierstyring vil bidra til å utvikle nettselskapet i tråd med både myndighetens og nettkundenes forventninger og krav.

For *Lyse AS* er det viktig at medlemmer av konsernledelsen kan velges som styremedlem i nettselskapet, men det er imidlertid ikke noe poeng at dette må være konsernsjefen. Det er også sentralt i eierstyringen av nettselskapet at morselskapet for eksempel kan legge føringer og premisser for avkastning på investert kapital, lavest mulig nettleie og ikke minst strukturendringer innenfor nettsektoren.

Det vil for *Lyse AS* være uaktuelt at aksjonærvalgte medlemmer av styret i morselskapet også er medlemmer av styret i et datterselskap. Etter deres oppfatning er dette en ordning som vil bryte med allment aksepterte styringsprinsipper og god governance. Det er konsernsjefen som er ansvarlig overfor styret i morselskapet og vår oppfatning er at det foreslåtte unntaket innebærer en pulverisering av ansvar og styring i et konsern.

Lyse Elnett AS er uenige i NVEs forslag til ny § 4-14. De mener forslaget innebærer at styret ikke lenger kan settes sammen av de kandidater som er best egnet.

BKK AS mener at energilovens bestemmelser om funksjonelt- og selskapsmessig skille som trer i kraft 1.1.2021 i tilstrekkelig grad ivaretar kravet til nøytralitet, og er av den oppfatning at forslaget til forskriftsbestemmelser ikke vil gi eier tilstrekkelig mulighet til å utøve nødvendig eierstyring, samt at konsernets kostnader til lønn og styregodtgjørelse vil øke dersom man ikke skal lempe på kravene til styrets og ledelsens kompetanse.

Statnett SF har ingen kommentarer til forslaget om å etablere forbud mot personsammenfall i ledelsen i nettselskap og ledelsen i holdingselskap eller kontrollerende eier. I bestemmelsen foreslås det videre å definere uttrykket person med ledende stilling, som er sentralt i bestemmelsen. Dette mener de er fornuftig. Det fremgår av høringsnotatet at uttrykket skal ha samme innhold som "personer i ledelsen" i energiloven § 4-7. De ser det imidlertid som en fordel at man har samme uttrykk i begge bestemmelser. Når det gjelder den foreslåtte definisjonen "styreleder, styremedlem, daglig leder, ansatte med reell beslutningsmyndighet", sier de tre første elementene seg selv. Det fjerde elementet bør også med.

Nordkraft Nett AS sier at det kunne være på plass å kommentere forslaget knyttet til ledelse i nettselskapet, men erfarer at dette blir belyst tilstrekkelig av andre høringsparter.

Statkraft AS mener at forslag til forskriftsbestemmelse om ledelse i nettselskap går for langt i å frata eiere av nettselskap vesentlige eierrettigheter. De mener at krav til nøytralitet som følge av allerede vedtatte lovendringer, samt de øvrige forslagene i høringsdokumentet, er tilstrekkelig for å sikre nettselskapenes nøytralitet.

Hydro AS mener at et krav om å skille mellom personer i ledelsen og morselskapet eller kontrollerende eier vil medføre at det opprettes flere styrever, og et eventuelt økende behov for flere ansatte med nødvendig kompetanse, da kompetanse og ledig kapasitet ikke lenger vil kunne brukes på tvers i de adskilte selskapene innad i konsernet. Resultatet av et slikt krav vil være et ineffektivt system, som vil bidra til økte kostnader både kort og lang sikt. Kostnadene ved å etablere og drifte en egen juridisk enhet med egen administrasjon kan vanskelig anses rasjonelt sammenlignet med størrelse på virksomheten. Økte administrasjonskostnader vil i tillegg bidra til å øke kostnadene og nettleien, slik at det til slutt er de få kundene som er knyttet til nettet som må ta regningen.

3.4.3 RMEs merknader

Generelt

Mange høringsinstanser mener at forslaget om ledelsen i nettselskap går for langt og begrunner dette med at det er unødvendig, at det fører til økte kostnader og at det fratar eierne av nettselskapene muligheten til å utøve aktivt eierskap.

RME er ikke enige i at forslaget om å stramme inn på muligheten til å ha dobbeltroller i konsernene er unødvendig. Selv om de fleste nettselskapene faktisk opptrer nøytralt i de fleste tilfeller, så vil det fortsatt være et spørsmål om de har den nødvendige tilliten blant eksterne aktører.

Høringsinnspillet fra *Nelfo* indikerer at så ikke er tilfelle. Som eksempel har de i sin høringsuttalelse skrevet at felles styremedlemmer i morselskap og nettselskap vil skape risiko for konkurransehemmende beslutninger i nettselskapets styre.

I tillegg skaper slike dobbeltroller utfordringer med å føre et effektivt tilsyn. Når samme person har en ledende stilling i både mor- og nettselskapet, er det svært vanskelig å avdekke at vedkommende på vegne av morselskapet har gitt en instruks til nettselskapet i strid med kravet til nøytral opptreden eller i strid med instruksforbudet i energiloven § 4-7. Vedkommende kan da si at han/hun har tatt beslutningen i kraft av sin ledende stilling i nettselskapet, uavhengig av sin rolle i morselskapet. For å kunne ilegge en sanksjon mot morselskapet er RME avhengig av å kunne sannsynliggjøre det motsatte, altså at beslutningen ble tatt i egenskap av vedkommende sin stilling i morselskapet, noe som er tilnærmet umulig.

Veldig få av høringsinstansene har vært inne på denne problemstillingen. *Energi Norge* har imidlertid vist til at program for overvåkning av nøytralitet vil være et bedre virkemiddel for å løse disse utfordringene.

RME mener at en videreutvikling av kravene til overvåkning av nøytralitet i avregningsforskriften vil være et viktig bidrag i denne sammenhengen, men at dette må komme som et tillegg, og ikke som erstatning for et sterkt funksjonelt skille.

De små og mellomstore selskapene har vært spesielt opptatt av kostnadene som følger av et funksjonelt skille, og dette har de kommunisert godt til RME i løpet av prosessen.

Slik det ser ut nå, vil selskaper med under 10 000 kunder kunne få unntak fra funksjonelt skille. For disse selskapene vil det i så tilfelle ikke bli noen kostnader knyttet til funksjonelt skille.

I tillegg er de viktigste delene av det funksjonelle skille regulert i energiloven § 4-7 med forarbeider.¹⁴ Den største delen av kostnadene følger altså direkte av kravene i loven.

Vårt forslag til forskriftsbestemmelse vil kunne føre til noen økte kostnader. Vi mener imidlertid at hensynet til nøytralitet og uavhengige nettselskap forsvarer denne økte utgiften. Vi foreslår likevel en viss oppmykning av forslaget sammenlignet med høringsutkastet, se nærmere nedenfor. Denne endringen kan redusere kostnadene noe.

For *Energi Norge* og deres medlemmer er behovet for å kunne drive aktiv eierstyring et viktig argument mot RME sitt forslag. Det anføres videre at forslaget er «industrielt feil» og at det fører til svekkede incentiver til effektiv drift. *Energi Norge* viser også til at prinsipper for god eierstyring «corporate governance» tilsier at eier må ha mulighet til selv å sitte i styret.

¹⁴ Prop.35 L (2015-2016) s. 24: «At f.eks. samme person er daglig leder i nettforetak og daglig leder i morselskap eller kontrollerende eier, vil etter departementets vurdering ikke være forenlig med forbudet mot instruks i den daglige driften av nettforetaket.»